

XR-109

April-2013

B.A. Sem.-II, Core -112

SOCIOLOGY

(Family in Indian Society)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (૧) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.
(૨) પ્રશ્નક્રમાંક ૧ અને ૨ના જવાબો ૬૫૦ થી ૭૦૦ શબ્દોમાં લખો.
(૩) પ્રશ્નક્રમાંક ૩ના જવાબો ૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં લખો.

૧. (અ) સંયુક્ત કુટુંબની વ્યાખ્યા આપી તેના લક્ષણો જણાવો. ૭
અથવા
કુટુંબ એક સામાજિક સંસ્થા તરીકે સમજાવો.
(બ) કુટુંબની વ્યાખ્યા આપી તેના પ્રકારો વર્ણવો. ૭
અથવા
ભારતીય કુટુંબના માળખામાં આવેલ પરિવર્તન સમજાવો.
૨. (અ) સુખી કુટુંબ એટલે શું ? તેના મૂળ તત્ત્વો જણાવો. ૭
અથવા
કુટુંબમાં વ્યક્તિગત સભ્યોની ભૂમિકા જણાવો.
(બ) સ્ત્રીભ્રૂણ હત્યા એટલે શું ? તેના કારણો જણાવો. ૭
અથવા
સમાજમાં સ્ત્રીની બેવડી ભૂમિકા સર્જતા પરિબલોની ચર્ચા કરો.
૩. નોંધ લખો : (૩૦૦ થી ૪૦૦ શબ્દોમાં)
(૧) કુટુંબના લક્ષણો ૪
અથવા
વિભક્ત કુટુંબ
(૨) વિભક્ત અને સંયુક્ત કુટુંબ વચ્ચેનો તફાવત ૪
અથવા
એકસાથી કુટુંબ અને બહુસાથી કુટુંબ
(૩) કુટુંબમાં વ્યક્તિગત સભ્યોની ભૂમિકા ૪
અથવા
સ્ત્રીની બેવડી ભૂમિકા
(૪) સ્ત્રીભ્રૂણ હત્યાની સમસ્યાની સમાજ પર અસરો. ૪
અથવા
પેઢીગાળાની કુટુંબ જીવન પર અસરો

૪. ટૂંકમાં જવાબ આપો :

૧૨

- (૧) ડૉ. ઈરાવતી કર્વેની સંયુક્ત કુટુંબની વ્યાખ્યા આપો.
- (૨) ગર્ભજાતિ પરીક્ષણ અટકાયત ધારો ભારતમાં ક્યારે અમલમાં આવ્યો ?
- (૩) સામાજિક સંસ્થા એટલે શું ?
- (૪) 'નામ્બુદ્રિ' ઈલોમ કુટુંબ ભારતના કયા વિસ્તારમાં જોવા મળે છે ?
- (૫) કુટુંબમાં પિતાની શું ભૂમિકા છે ?
- (૬) કુટુંબ નિયોજન એટલે શું ?

૫. સૂચના મુજબ જવાબ આપો.

(અ) જોડકા જોડો.

૭

A

B

(૧) કુટુંબ	(a) નર્સરી ઓફ હ્યુમન નેચર
(૨) સી.એચ. કૂલે	(b) સંયુક્ત રસોડું
(૩) સંયુક્ત કુટુંબ	(c) પિતૃસત્તાક કુટુંબ
(૪) નામ્બુદ્રિ કુટુંબ	(d) નિકટવર્તી સમૂહ
(૫) ગારો આદિવાસી કુટુંબ	(e) સંયુક્ત કુટુંબનો ખ્યાલ
(૬) ડૉ. એમ.એસ. ગોરે	(f) દૂરવર્તી સમૂહ
(૭) ડૉ. આઈ.પી. દેસાઈ	(g) માતૃસત્તાક કુટુંબ
	(h) 'મહુવા' ગામનો અભ્યાસ

(બ) સાચા-ખોટા વિધાનો જણાવો.

૭

- (૧) સમાજીકરણ માત્ર કુટુંબમાં જ થાય છે.
- (૨) “કુટુંબ એક સાર્વત્રિક જૂથ” એ કુટુંબનું વિશિષ્ટ લક્ષણ છે.
- (૩) બે પેઢી વચ્ચેનું અંતર એટલે “સાંસ્કૃતિક મંદતા”.
- (૪) કુટુંબ સમાજ માટે આર્થિક બાબતોનું નિયંત્રણ કરે છે.
- (૫) “નામ્બુદ્રિ” લોકોમાં માતૃવંશી કુટુંબ વ્યવસ્થા પ્રવર્તે છે.
- (૬) વિભક્ત કુટુંબનું કદ નાનું હોય છે.
- (૭) પ્રજનન એ કુટુંબનું મુખ્ય સામાજિક કાર્ય છે.

Seat No. : _____

XR-109

April-2013

B.A. Sem. II, Core-112

SOCIOLOGY

(Family in Indian Society)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Figures to the right side indicate marks of each question.
(2) Write the answer of question no. 1 and 2 in **650 to 700** words.
(3) Write the answer of question no. 3 in **300 to 400** words.

1. (a) Give the definition of Joint Family and state its characteristics. **7**

OR

Describe the family as a Social Institution.

- (b) Give the definition of family and describe its types. **7**

OR

Describe the changes that have occurred in the Indian Family structure.

2. (a) What is happy family ? State its basic elements. **7**

OR

Discuss the role of individual members in the family.

- (b) What is female foeticide ? Discuss its reasons. **7**

OR

Discuss the factors that create dual role of women in the society.

3. Write notes : (**300 to 400** words)

- (1) Characteristics of family **4**

OR

Nuclear family

- (2) Difference between the Nuclear and Joint family **4**

OR

Monogamous family and Polygamous family

(3) Role of individual members in the family 4

OR

Dual role of the women

(4) The social implications of the problem of female foeticide. 4

OR

Impact of generation gap on the family life.

4. Answer in brief : 12

- (1) Give the definition of Joint Family according to Dr. Iravati Karve.
- (2) When was the Sex-Determination Prevention Act passed in India ?
- (3) What is Social Institution ?
- (4) In which area of India 'Namboodri' Illom family exist ?
- (5) What is the role of father in the family ?
- (6) What is Family Planning ?

5. Do as directed :

(a) Match the following : 7

A

B

(1) Family	(a) Nursery of Human Nature
(2) C.H. Coole	(b) Joint Kitchen
(3) Joint Family	(c) Patriarchal Family
(4) 'Namboodri' Family	(d) Primary Group
(5) 'Gaaro' Tribal Family	(e) Concept of the Joint Family
(6) Dr. M.S. Gore	(f) Secondary Group
(7) Dr. I.P. Desai	(g) Matriarchal Family
	(h) Studies of 'Mahuva' village

(b) State whether the following statements are '**True**' or '**False**'. 7

- (1) Socialization process is done only in the family.
- (2) "Family-A universal group formation" is a special characteristic of the family.
- (3) Generation gap means 'cultural lag'.
- (4) Family controls financial affairs for the society.
- (5) 'Namboodri' community is based on matriarchal family system.
- (6) The size of nuclear family is small.
- (7) The reproduction process is the major social function.